

26.95x34.19	1/2	3	עמוד	כותרת	הארץ -	24/01/2016	51533007-4
"ן - עזרה ראשונה נפשית דוד קורן - מנכ"ל עמותת ער"ן - 28190							

בנושא של נציגי משרדי האוצר, הבריאות והקליטה כדי לנסות ולהקצות משאבים יעודיים לה"כשרת מתנדבים עבור ער"ן דוברי שפות שונות.

זה לא תמיד היה כך. "עד לפ"ני עשור היה מימון של משרד הקליטה אבל הם החליטו להפ"סיק", אמר ל"הארץ" מנכ"ל ער"ן, דוד קורן. "העולים כבר לא עו"לים" אמרו לנו, הם לא צריכים קו חם". ואולם הוא מבקש דווקא להדגיש כי "על פי כל המחקרים והנתונים, העולים נמצאים במ"צב משברי ובסיכון גבוה יותר, שאינו נגמר כאשר סל הקליטה נגמר, ויש פה פער קשה מאוד".

להתמודד עם זה, ומי שלא רואה את הקשר בין מצב נפשי לבין מצב העוני, מפספס עניין משמעותי". כדי לסייע בנושא זה, השקיע משרד העלייה והקליטה כמיליון שקלים לטובת העסקת 11 עובדים סוציאליים דוברי אמהרית במר"כזו בריאות הנפש של משרד הב"ריאות. אך נתוני משרד הבריאות מגלים כי עד עתה נקלטו רק תש"עה עובדים וגם הם רק בהיקף של חצי משרה. בעוד שאת התמורות ממהלכים אלה ניתן יהיה לבחון רק בעוד כמה שנים, הגוף שא"ליו יכול כל אדם לפנות לסיוע נפשי מידי - עמותת ער"ן - עדיין אינו קשוב אליהם, יותר

לי ירון

"קשה לי. הגעתי למצב שא"ני לבד בבית, יושבת ובוכה כמ"עט כל יום. לא רואה משהו חיובי בחיים האלה", פתחה יוליה (שם בדוי) בת ה-16 את שיחתה למר"קד הטלפוני של ער"ן. לפני כח"מש שנים עלתה לארץ מאחת ממדינות ברית המועצות לשע"בר יחד עם אמה, ואחיה התינוק. האב הצטרף מאוחר יותר ואז המ"צב החל להידרדר. ההורים התגר"שו, האב חלה בסרטן וכעבור זמן"מה מת מהמחלה.

"אני גרה בשכירות עם אמא, סבא, סבתא ואח שלי", המשי"כה לספר. "את אמא פיטרו בדצ"מבר 2014, היא לא מוצאת עבר"דה חדשה. כבר עבר זמן, אני חוש"בת שהיא כבר לא מקבלת אבטלה. אני עצובה, שומעת את אמא שלי"בוכה בלילות ואני רואה שבא"מת המצב שלה רע. אני במין די"כאון, התחלתי להתבודד ואנשים פשוט אמרו לי 'מה הקטע שלך למה נהיית מזוהה', אבל הם לא שאלו כי אכפת להם. הם שאלו כדי לצאת ידי חובה". יוליה ניסתה לפגוע בעצמה בסמוך ליום הש"נה למות אביה, ואז פנתה בבקשה לעזרה למוקד ער"ן. מן העבר הש"ני של הקו היה מי שנתן לה סיוע ראשוני בשפת אמה, אך אין זה מקרה מייצג. לא לעולים ממדינות ברית המועצות לשעבר ולא לעו"לים האחרים המצויים במצוקה נפשית. מתברר כי לעמותת ער"ן, שמפעילה את קווי החירום במק"רים של מצוקה נפשית, אין מתנ"דים שיוכלו לקבל שיחות באמה"רית או בצרפתית והמדינה נמנעת ממתן סיוע כספי שיאפשר להכ"שיר את האנשים שיוכלו לתת מע"נה בצדו השני של הקו.

בין השנים 2000-2013 התאב"דו בישראל 4,806 בני אדם, כאשר 1,658 מהם עולים - יותר מש"ליש. לשם המחשה, בשנת 2013, מבין 365,117 היו עולים - 100 ילידי מדינות ברית המועצות לש"עבר ו-15 עולים מאתיופיה.

בעקבות נתונים אלה קבעה הממשלה ב-2013 כי מניעת התאבדות היא אינטרס לאומי וב"שנה שעברה הקצה לראשונה משרד הבריאות כ-55 מיליון שקלים לשלוש שנים, להכשרת אנשי מק"צוע שיטפלו בקבוצות סיכון שו"נות במגוון שפות. כמו כן, במס"גרת הרפורמה בשירותי בריאות הנפש, שיצאה לדרך לפני כחצי שנה, הועברה האחריות הביטוחית בתחום זה מידי משרד הבריאות לידד קופות החולים. במקביל פר"סם המשרד את המידע על הר"פורמה באנגלית, ערבית, רוסית, צרפתית ואמהרית - כדי למנוע דיסאינפורמציה לאוכלוסיית העולים.

אך נדמה כי לפחות לעת עתה אין די בכך, במיוחד בעבור אוכ"לוסיית העולים מאתיופיה. "השי"רותים הקיימים כיום אינם נגי"שים לנו", אמר אשר רחמים, נציג המרכז הישראלי לטראומה, בדיון בוועדת הקליטה של הכנסת בחודש שעבר, בהתייחסו לקהילה האתיופית. "אסור לנו להתע"לם מכך שבכל בית יש אדם אחד לפחות שנמצא במצב נפשי לא פשוט. המשפחות לא יודעות כיצד

זירת הרצח וההתאבדות של בני הזוג מיטיקו, בראשון לציון ב-2014 צילום: מוטי מילרוד

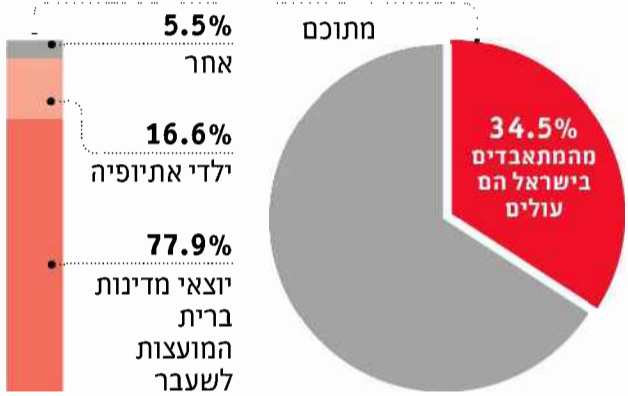
העולים החדשים מחפשים אוזן קשבת

כשליש מהמתאבדים מדי שנה הם עולים, אך לרבים אין גישה לסיוע הנפשי הראשוני בטלפון בגלל מחסום השפה. למרות פניות, המשרדים הממשלתיים מסרבים לתקצב מתנדבים באמהרית, צרפתית ורוסית

פגנת מתנדבי ער"ן מול משרד ראש הממשלה, ב-2009 צילום: אמיל סלמן / ג'ני

מצוקה נפשית בקרב עולים*

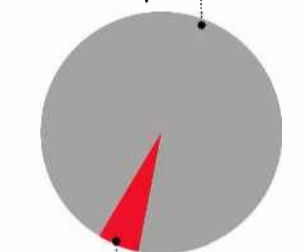

500 מתנדבים חסרים לעמותת ער"ן

אין קווי סיוע באמהרית ובצרפתית, קיים קו ברוסית

אפס שקלים סיוע משרד הקליטה לתקציב ער"ן, שרובו מתרומות

18 אלף שיחות של עולים מתקבלות במוקד ער"ן בשנה

כאלף אובדניות

* משנת 1990

לא רק העולים מאתיופיה נתקלים בחומת הקשבה. אחרים הם העולים מצרפת, שהעלייה ממדינה זו במגמת עלייה בתקור"פה האחרונה ורק בשנה שעברה הגיע מספר העולים משם לקרוב ל-8,000. ועדיין, בער"ן מחפשים מתנדבים שידברו את השפה, ולא יתנגדו לסיוע גם בגזרת דוברי הרוסית. "מעבר לכך שאין קווים באמהרית ובצרפתית", אומר קו"רן "אין לנו מספיק מתנדבים לקו דוברי הרוסית. יש לא פעם מצבים של דובר רוסית שמתקשר ואין מי שיענה לו ואנחנו מחפשים מתנד"בים שיחזרו אליו בשפתו. אדם שב"מצוקה ואומרים לו שיחזרו אליו זו ממש לא סיטואציה אידיאלית, יכול להיות שאחר כך הוא כבר לא ירצה את העזרה".

מדי שנה מתקבלות בער"ן - המציע עזרה ראשונה נפשית אנונימית 24 שעות ביממה - כ-4,000 שיחות אובדניות, כאשר 700-800 מהן מסיימות בהזעקת גורמי הצלה והרווחה, המונעים מהפונה ליטול את חייו. הפניות שמגיעות דרך הטלפון או האינ"טרנט ל-1,200 מתנדבי העמותה

נכון, לשפתם. בשבוע שעבר סיירה ועדת הק"ליטה והעלייה של הכנסת במר"קד ער"ן על מנת ללמוד את הנו"שא. "אבסורד ששירות כה חיוני לא זוכה לתמיכה מספקת מה"מדינה", אמר יו"ר הוועדה, ח"כ אברהם נגוסה בסיוה. "מעבר למ"צוקות רגשיות המשותפות לכ"ל האוכלוסייה, לעולים מצוקות ייחודיות ויעודיות כמו משבר"סמכות, כידדות, וקשיי פרנסה".

מנכ"ל ער"ן דוד קורן: "העולים כבר לא עולים" אמרו לנו, הם לא צריכים קו חם"

לדבריו הצטרפה גם ח"כ קס"ניה סבטלובה (המחנה הציוני) שהאשימה כי "הקשיים הם ברור"רים ואני הודעו עתי שעניין קרי"טי כמו הענקת עזרה נפשית לעו"לים כלל לא נמצא בסדר היום של משרדי הממשלה. עלייה היא אולי יום אחד, אך קליטה היא לכל החיים". בעקבות הדיון הוחלט בוועדה כי תערך ישיבה

21.84x33.71	2/2	עמוד 3	הארץ - כותרת	24/01/2016	51533023-2
"ן - עזרה ראשונה נפשית דוד קורן - מנכ"ל עמותת ער"ן - 28190					

הנפשית לציבור בשנים האחרונות נושא ההתמודדות עם אובדן נותן נמצא תחת אחריותו באמצעות 'התוכנית הלאומית למניעת אובדנות' בהובלתו ובהשתתפות משרדי ממשלה נוספים. גם נושא ההנגשה הלשונית והתרבותית של שירותי הבריאות הם תחת אחריות משרד הבריאות אשר פרסם בשנת 2011 חוזר מנכ"ל בנושא הנגשת שירות. במסגרת החלטת הממשלה לעידוד העלייה מצרפת, בלגיה ואוקראינה נדרש משרד הבריאות להעמיד את מוקד קול הבריאות גם בשפה הצרפתית וקיבל לצורך כך תקציב במסגרת החלטת הממשלה.

כי "ארגון ער"ן קיבל תמיכה כספית ממשרד העלייה והקליטה במשך שנים, באמצעות מבחני התמיכות המקובלים. בשלב כלשהו הארגון הפסיק להגיש בקשות לתמיכות למשרד. עמותת ער"ן הנה עמותה ככלל העמותות שכללי התנהלות המדינה כלפיהן בהעברת תקציבים הנם דומים. יש לציין כי משרד הבריאות הוא המשרד האחראי על נושא הסיוע והעזרה

משרד הקליטה: ער"ן הפסיקו להגיש בקשות תמיכה. ער"ן: הגשנו ונענינו בשלילה

יכולת שפתית והבדלי תרבות הם מתקשים להשתלב בשוק העבודה ועקב כך מסתכנים בחובות", אמרה עו"ד יערה בצלאל-רובין, מנהלת מרכז הזכויות של "ידיד" בעתירה עסקים כושלים וכניסה לחובות כתוצאה מהתמוטטות העסק בתוך זמן קצר. העולים נתקלים בבעיות רבות בתחום רישום העסקים, תשלומי ארנונה ומסים וגם מסתכנים בלקיחת הלוואות מבנקים, גופים חוץ בנקאיים ואף השוק האפור, הלוואות שבמקרים רבים הם אינם מצליחים לעמוד בהחזרתן עקב קריסת העסק. ממשרד הקליטה נמסר בתגובה

החברה לנו שזה לא בסדר העדיפות של משרד הקליטה". אך באותה התקופה, היא אומרת, המצוקות הנפשיות של העולים לא הלכו לשום. כך, בקרב עולים, שבאו מארצות בהן קיימת מדיניות רווחה, כמו צרפת, עלו מצוקות כלכליות. "שנה וחצי או שנתיים אחרי שהעולה מגיע לארץ המצוקה הנפשית מתחילה", היא אומרת. "לפני זה יש התרגשות בדרך כלל והמצוקות עוד לא צפות". גם בעמותת ידיד מצביעים על העלייה מצרפת ככזו שיכולה להגדיל את מעגל המצוקה. "אנו נתקלים במקרים של יוצאי צרפת שהגיעו לארץ ובשל היעדר

כוללות מגוון אינסופי של נושאים מבעיות עם הילדים או בן הווג, בדידות, משברים אישיים וחברתיים, ואולם, בעמותה, שלא מקבלת כל סיוע מהמדינה, אומרים כי גם 1,200 המתנדבים הקיימים לא מספיקים, ודרושים לה כ-500 נוספים.

לדברי מירה קידר, ראשת תת הוועדה למניעת אובדנות של ער"ן לים במועצה למניעת אובדנות, מדובר במחדל שהמדינה לא משתפת בתקצוב הסיוע הנפשי של ער"ן. "כל חיי המקצועיים אני עוסקת בעלייה, ואני ערה וכואבת מאוד את החוסר בשירותים לעולים, על אחת כמה וכמה בימים אלה בהם אנחנו רואים את ההתגברות בעלייה מצרפת ואת המצוקות הרגשיות שהעולים הללו מפגשים", אמרה קידר המשמשת גם כמנהלת אגף הרווחה של הסוכנות היהודית. "אני חושבת שהדבר הזה לא הגיוני, כי אדם שנמצא במצוקה ומתלבט אם להתקשר לקבל סיוע או לא, הנגישות התרבותית והעובדה שהאדם בקו האחר ידבר בשפה שלו הן קריטיות. אין לנו מענה אחר שאנחנו מציעים להם".

רבות מהמצוקות הנפשיות של עולים הן של בני נוער וצעירים, רבים מהם בצבא או על סף גיוס, הסובלים מקשיי הסתגלות בחברת. מנתוני צה"ל עולה כי ב-2013 לא פחות מ-37% מהחיילים המתאבדים היו עולים חדשים.

"בעוד חודש אני מתגייס", פנה אחד מהם לער"ן, במקרה שבו כן היה מתנדב שנתן מענה. "שבע שנים בארץ לא עשו אותי לגמרי ישראלי אבל אני רוצה שזה יקרה בצבא. אני מקווה שבצבא יהיו לי יותר חברים ממה שעכשיו כי כתיכון לא היו בכלל. זה מלחיץ אותי כי עד עכשיו היה קשה לי להשתלב ולא היו לי חברים, או אולי בצבא". גם ד', חיילת שעלתה מאחת ממדינות ברית המועצות לשעבר, חשה שהיא במצוקה הנובעת מקשיי עלייה ממושכים, ומרגישה כי אין לה עם מי לדבר. "נורא רציתי לשתף בסך הכל. אני לא מסוגלת לבכות יותר", אמרה בשיחה לער"ן. "אני לא רוצה לקום לעוד בוקר כמו כל הבקרים שלי. הלילה עוד ארוך ואני מאוד מקווה שאצליח כרגיל להישאר חזקה וצלולה". בהמשך הוסיפה: "כלימודים עצמם היו לי הרבה בעיות התנהגות שנבעו מזעם ולא פעם בכיתות הנמוכות הרמתי יד על מורים והעפתי שולחנות, בכיתות הבוגרות יותר כבר הפסקתי להגיע בגלל שעות העבודה המאוחרות וחוסר העניין. מהיום הראשון בצבא אני סובלת ייסורים במערכת הזאת. רציתי לרצות את כולם, להוות דוגמה לאחים הקטנים, להמשיך במסורת של אמא ולא לצאת ממעגל הנוצח רמלים אבל אני לא יכולה יותר. אני לא מסוגלת יותר לחיות כמו סמרטוט".

לדברי ד"ר שירי דניאלס, המנהלת המקצועית הארצית של ער"ן, עד לפני שנתיים הגישה העמותה מדי שנה בקשה לסיוע מהמדינה, אך לא התקבל תקצוב "בכל פעם שהגשנו דחו את הבקשה וגם בערוצים לא רשמיים